

'Hoezo, de mens is een redelijk wezen?'

an fictiereeks *Als de dijken* reken tot zijn nieuwe theatervoorstelling *Golem*: acteur Thomas Ryckewaert (7) schuilt evenzeer een perfectionistisch regisseur, met een fascinerend oeuvre in zintuiglijk triptheater.

ELYNE COUSSENS

Afgelopen weekend ging Ryckewaerts *Golem* in première: een filmische theatervoorstelling over een wezen uit klei dat door de mens tot leven wordt gewekt, maar zich tegen zijn schepper keert. Tot een uur voor de première was het koortsachtig sleutelen aan techniek en timing – essentieel voor het 'theaterbad' waarop Ryckewaert mikt.

Ryckewaert: "*Golem* is een fragiele voorstelling; alles hangt af van de magie die de toeschouwer ervaart en de kleinste onvolkomenheid kan de betovering doorprikken. Alles moet dus juist zijn. Je mag me gerust een controlefreak noemen, maar bij dit soort voorstellingen is dat echt nodig."

'Dit soort voorstellingen', dat zijn de vaak woordloze schilderijtjes van licht, geluid en beweging die Ryckewaert sinds zijn afstuderen in 2006 in een gestaag tempo op de wereld loslaat. Ook *Golem* is geen tekstvoorstelling, maar een compositie van beelden die op je afkomen en die, als het juist zit, je verbeelding doen knetteren.

► *Golem* gaat over een wezen uit klei dat door de mens tot leven wordt gewekt, maar zich tegen zijn schepper keert.

© KOEN BROOS

je zintuigen aan te zetten, want Ryckewaert maakt graag gebruik van die zeldzame luxe die theater biedt en die 'traagheid' heet. De theaterzaal is een ruimte waar de tijd wegdruppelt volgens het ritme dat de regisseur aangeeft.

"We worden alle dagen overspoeld door een vloed aan informatie die met een enorme snelheid op ons afkomt. Dat vreet onze fantasie weg. Voor iemand die is opgegroeid met het internet is een gestaag opgebouwde roman van 400 bladzijden een onoverkomelijke berg. En ik mag dat zeggen, als oude zak, want ik merk dat ik er zelf ook moeite mee heb. Als ik me echt wil concentreren moet ik naar een abdij trekken en mijn gsm thuislaten."

Die andere habitat

Nu de première van *Golem* achter de rug is springt Ryckewaert opnieuw naar zijn andere habitat: hij kijkt uit naar de opnames van een nieuwe Nederlandse film. Dat schakelen tussen de wereld van theater en die van film en televi-

Tussen filosofie en biologie

Een scheppingsmythe als het joodse verhaal over de golem is een dada van Ryckewaert, die niet toevallig ook filosofie en biologie studeerde – twee wetenschappen die elk op hun terrein zoeken naar de oorsprong van alles. Zijn theaterwerk plaatst Ryckewaert graag op het knooppunt van verschillende kennisgebieden. Voor het drieluik *Genesis I, II en III* (2013) organiseerde hij achtereenvolgens een wetenschappelijke lezing, een eucharistieviering en een theaterstuk rond het beroemde bijbelse boek.

“Wetenschap, religie en kunst proberen elk in hun eigen taal dezelfde grote vragen te beantwoorden. Een goede vriend van mij is kosmoloog, hij zit de hele dag met zijn neus in de wiskundige formules. Maar hij vertelde mij dat hoe dieper je terugkijkt in de tijd, hoe bescheidener je wordt – omdat je op een bepaald moment moet erkennen dat er iets is dat door je vingers glipt, dat er een kern van mysterie overblijft.”

Een mysterie? Dat klinkt inderdaad behoorlijk religieus voor een bioloog. Ryckewaert aarzelt om dat woord te gebruiken, maar hij noemt de Bijbel wel een bron van inspiratie, en hij toont zich vatbaar voor de mythische dimensie ervan.

“Wat me fascineert is het feit dat de mens zichzelf als een redelijk wezen beschouwt, maar in alle grote verhalen gestuurd wordt door het tegenovergestelde: door zijn angst, intuïtie, dromen...”

En niet te vergeten: door een verlangen naar

liefde. Want zowel de hardvochtige god uit *Genesis* als de schepper van de golem tracht te ontsnappen aan een ondraaglijke eenzaamheid – het soort alleen zijn dat ook de solitaire vrouw uit Ryckewaerts hopperiaanse *Portrait* (2012) belichaamde. Misschien gaat het wel daarover? Over het feit dat wat een mens fundamenteel tot mens maakt en wat dus de golem, maar ook Frankensteins monster, The Terminator en

Spike Jonzes 'her' altijd zullen missen, een connectie is? De zielsverwantschap met een gelijksoortige ander?

Het zijn overwegingen die vanzelf opwellen, maar die je niet nodig hebt om Ryckewaerts theaterwerk te waarderen. Eigenlijk volstaat het om je smartphone uit,

“Werken als acteur is voor mij spelen, zoals een kind dat mag buiten spelen, en daarbij de aanwezigheid van de camera vergeet. Ik vind het bevrijdend, ik krijg er energie van.”

‘Als ik me echt wil concentreren moet ik naar een abdij trekken en mijn gsm thuislaten’

THOMAS RYCKEWAERT
REGISSEUR/ACTEUR

Een vertrouwd gezicht als Hans Herbots haalde hem binnen voor de dramaserie *Als de dijken breken*, maar van langlopende televisie-engagements houdt Ryckewaert de boot af. “Ik wil mijn eigen werk blijven maken, dus ik kan me niet te lang in één project vastzetten.

Bovendien is zo'n kortetermijnproject spannender. Met een gemotiveerde filmploeg en een goede regisseur ergens helemaal induiken, geloof me, ook dat is trippen.”

Golem, vanavond om 20 uur in Vooruit, daarna op tournee, info: hiros.be.

Als de dijken breken, maandag om 20.40 uur op Eén.